

МАШИНИ І ЗАСОБИ МЕХАНІЗАЦІЇ

УДК 263.082.22

АКАДЕМІК ВАСИЛЕНКО П. М. – ВИДАТНИЙ ВЧЕНИЙ ТА ВЧИТЕЛЬ ЗЕМЛЕРОБСЬКОЇ МЕХАНІКИ

***С. М. Ніколаєнко, доктор педагогічних наук
В. М. Булгаков, доктор технічних наук, академік НААН
Д. Г. Войтюк, кандидат технічних наук,
член-кореспондент НААН***

В статті наведені основні етапи життя, наукова та педагогічна діяльність Василенка Петра Мефодійовича – академіка ВАСГНІЛ, академіка Української академії аграрних наук, член-кореспондента Національної академії наук України, доктора технічних наук, професора, видатного вченого в галузі землеробської механіки. Академік Василенко П. М. відомий далеко за межами нашої країни фундаментальними дослідженнями з питань теорії та методів розрахунку ґрунтообробних, посівних, зернозбиральних і бурякозбиральних машин та в галузі динаміки і стійкості руху складних сільськогосподарських машин. За видатний науковий внесок у розвиток теоретичних основ землеробської механіки, за створення наукової школи Василенко П. М. відзначений державними нагородами та найвищою нагородою в галузі землеробської механіки – Золотою медаллю ім. Горячкіна В. П.

Академік, вчений, вчитель, землеробської механіка.

17 жовтня 2015 року наукова та педагогічна спільнота України в галузі аграрної науки, а також чисельні вчені ближнього і далекого зарубіжжя будуть відзначати 115-річницю від дня народження одного із засновників землеробської механіки, видатного вченого, вчителя, академіка ВАСГНІЛ (тепер Російської академії сільськогосподарських наук), академіка Української академії аграрних наук (тепер Національна академія аграрних наук України), член-кореспондента Національної академії наук України, доктора технічних наук, професора Петра Мефодійовича Василенка (1900 – 1999 рр.).

Присвячена цій події міжнародна наукова конференція відбудеться цього року в м. Києві в Національному університеті біоресурсів і природокористування України. З цим містом і з цим вищим навчальним закладом було пов'язане майже все наукове і педагогічне життя Петра Мефодійовича, оскільки тут він закінчив педагогічні

© С. М. Ніколаєнко, В. М. Булгаков, Д. Г. Войтюк, 2015

курси (Педвідділ Київського сільськогосподарського інституту), закінчив аспірантуру, працював усе подальше життя і де яскраво і потужно розкрився талан і здібності цієї видатної постаті ХХ століття.

Вже майже 16 років немає з нами Василенка П. М., без перебільшення вченого зі світовим ім'ям, засновника і творця наукової школи з землеробської механіки в Україні, з яким консультувались і радились багато вчених зі всього Радянського Союзу, який залишив по собі численну кількість фундаментальних теоретичних праць, якими досі успішно користуються у світі вчені цілої галузі науки, оскільки перекладені на багато мов, і який був для багатьох учнів (і не тільки учнів) справжнім вчителем.

Що ж це була за людина – академік Петро Мефодійович Василенко?

Без прикрашення можна стверджувати, що це була надзвичайно розумна людина, якій були притаманні риси вченого нібито зі звичайною радянською біографією, але довге життя його було занадто насиченим, складним, а у деяких випадках дуже важким. Він походив з козацького роду “від Землі – Матінки”, але все ж таки був інтелектом, розумником, неординарною особистістю – маючи за плечима тільки освіту сільськогосподарського училища (розташованого у рідному селі), а згодом сільськогосподарського та кооперативного технікуму, який, до речі був створений в тому ж селі, в ці ж самі роки на базі того ж самого училища, він самотійно, самовіддано, самоосвітою досяг таких вершин в галузі механіко-математичних наук, які дали йому змогу не тільки на рівних спілкуватись і дискутувати з відомими академіками та професорами математиками і механіками, але й згодом збагатити цю галузь своїми власними фундаментальними науковими працями, на які є посилання у багатьох країнах світу, які використані навіть у космічній галузі США та визнані ООН як видатні.

Якщо вважати, що становлення Василенка П. М. як вченого відбувалось в бурхливій 20 – 40 роки минулого сторіччя, то є всі підстави стверджувати про безперечний, надзвичайний феномен академіка Василенка П. М.

Народився Петро Мефодійович 17 жовтня 1900 року в селі Мигія Первомайського уїзду Одеської губернії (тепер Первомайський район Миколаївської області) в незаможній багатодітній селянській сім'ї [1]. Село розташовано на відстані 8 кілометрів від міста Первомайськ, на березі річки Південний Буг. Саме в цьому місці Південний Буг має скалисті береги і бурхливу течію. Свій день народження Петро Мефодійович багато років відзначав 18 жовтня. Але у 80-ті роки минулого сторіччя (у восьмидесятий рік свого народження) він, маючи феноменальну пам'ять, самотійно згадав, підрахував і підтвердив це в офіційних органах, що датою народження помилково вва-

жається 18 жовтня, а справжнім днем його появи в цьому світі є 17 жовтня. І йому офіційно було видано документи, які це підтверджували.

Дитинство майбутнього академіка пройшло в рідному селі у постійній тяжкій праці з раннього віку в полі та господарстві. На нього, як на старшу дитину в багатодітній родині, були покладені ще й обов'язки по постійному догляду за меншими братами та сестрами. Не зважаючи на дуже складні умови життя Василенко П. М. пішов до сільської школи у рідному селі і отримав першу початкову освіту, успішно закінчивши в 1911 році 4-х класну початкову школу.

Перша Світова війна, що розпочалась влітку 1914 року, ще більш тяжко позначилась на матеріальному становищі багатодітної родини Василенків. Мефодія Оникійовича – батька майбутнього академіка, мобілізували і він потрапив до діючої армії, а на Петра, як на старшого чоловіка в родині, тепер лягала не тільки відповідальність по догляду за шістьма молодшими братами та сестрами, але й фактично турбота по годуванню усієї великої родини.

Але ще тоді, у дуже молодому віці, Петро, блискуче засвоївши майже усі тяжкі сільські професії, виявляв особливі ознаки дуже тонкого і точного розуміння і підходу до ведення сільського господарства. Як він розповідав у подальшому своїм найближчим учням, вирощування баштанних культур, а ними на півдні України засівали багато площ, не завжди приносило багатий врожай. Уважно придивляючись та розмірковуючи про такий стан справ юний Петро зрозумів, що причиною цього є вітер, який в степу буває дуже сильним, що спричиняє пересування, а в більшості випадків й перевертання огудиння. Тоді він, зрозумівши у чому справа, першим у селі, разом з молодшими братами, почали нарізати тонкі гілки дерев з невеличкими гачками і встромляючи їх у ґрунт закріплювали огудиння на баштані. Тепер, незважаючи на вітер, огудиння залишалося нерухомим, внаслідок чого родина Василенків завжди отримувала багаті врожаї кавунів, гарбузів, огірків та ін. Після цього, в селі почали казати: “Дивіться, тільки Василенкові хлопці до цього доміркувались”, і односельці почали робити те ж саме [2]. А у майбутнього академіка на все життя залишилась любов до кавунів, гарбузів та огірків і він постійно казав своїм учням, що треба як можливо більше вживати ці корисні овочі. Так, він багато разів висловлював своїм учням думку про те, що для найкращого періодичного очищення організму варто поїхати восени на баштан і буквально пожити там з тиждень, вживаючи тільки одні кавуни. А й ще до надзвичайно корисної, як він сам багаторазово висловлювався, ягоди – шовковиці, великий куш якої ріс біля його батьківської хати і протягом багатьох років, в прямому сенсі, “використовувався” усіма дітьми як сніданок, обід і вечеря.

Змушений тяжко працювати, майбутній вчений однак не залишає думку про подальше навчання. У 1914 році він вступив, а у 1916 році успішно закінчив земельне 2-х класне училище, що також знаходилось у селі Мигія. Далі, у 1916 році, він вступає до Ольгінсько-Скаржинського сільськогосподарського училища 1-го розряду, яке було також розташоване у рідному селі. Це училище було засноване в селі Мигія ще в 1890 році, мало в своєму штаті кваліфікованих викладачів, необхідні приміщення та лабораторії, добре впорядковану бібліотеку, а також спеціальну дослідну ділянку землі, площа якої становила понад 600 гектарів. Не зважаючи на анархію та розруху в країні під час громадянської війни, наприкінці 1919 року Василенко П. М. успішно закінчив цей навчальний заклад. Як кращий випускник училища він отримав у 1920 році направлення на роботу інструктором з питань сільського господарства при Первомайському земельному відділі. Працюючи в Первомайську Василенко П. М. мріяв про подальшу освіту і в вересні 1920 року його, як молодого спеціаліста направляють для продовження навчання в тільки-но створений Мигійський сільськогосподарський і кооперативний технікум, який було організовано на базі того ж самого Ольгінсько-Скаржинського сільськогосподарського училища. Майбутній вчений в галузі землеробської механіки навчався в сільськогосподарському і кооперативному технікумі на відділенні рільництва. Після трирічного успішного навчання в технікумі (по 1 вересня 1923 р.) та року виробничої практики Василенко П. М. восени 1924 року одержав диплом агронома – рільника.

До речі, такі технікуми згідно Декрету РНК УРСР вважались вищими спеціальними навчальними закладами і проіснували в Україні до 1929 року. Потім з метою уніфікації освіти і учбових закладів України та Росії (в РРФСР технікуми вважались середніми учбовими закладами) вони, у більшості випадків, були реорганізовані. Деякі з них було відразу перетворено в інститути, окремі – об'єднано і також перетворено в інститути, а більшість пізніше втратила статус вищих учбових закладів. Мигійський сільськогосподарський та кооперативний технікум у зв'язку з цим був реорганізований у вищий навчальний заклад і фактично суто умовно був об'єднаний з Луганським сільськогосподарським технікумом, після чого на деякий час ці два технікуми (розділені відстанню понад 600 кілометрів) набули статусу Луганського сільськогосподарського інституту. А тому, диплом про отриману освіту, виданий Петру Мефодійовичу Василенко технікумом був обміняний на свідоцтво від 10 вересня 1932 року про вищу освіту нібито отриману в Луганському сільськогосподарському інституті. Через деякий проміжок часу Мигійському сільськогосподарському та кооперативному технікуму було повернено колишній статус

середнього навчального закладу. Слід підкреслити, що багато видатних вчених України у той час закінчили такі технікуми. Наприклад, всесвітньовідомі вчені селекціонери-генетики – Ремесло В. М., Кириченко Ф. Г., Гаркавий П. Х. та ін. у свій час закінчили Масловський сільськогосподарський технікум, (Масловський сорто-насінневий технікум, який деякий час мав назву Масловський інститут селекції і насіннізнавства ім. К. А. Тімірязева), що знаходився поблизу м. Миронівки Київської обл. і був заснований ще у 1920 році на базі Масловської гімназії. До деякої міри можна вважати, що майбутнім вченим поталанило, оскільки в результаті цієї реорганізації новостворені інститути мали, у переважній більшості, розташування лише у великих містах, а з метою “закріплення” молоді на селі їй тоді не видавались паспорти. А без паспорта і направлення партійних органів юнакам з села вступити до вищих навчальних закладів у великих містах було практично неможливо, що фактично і позбавляло безпартійну сільську молодь права отримувати вищу освіту.

Викладацьку діяльність Василенко П. М. почав вже під час переддипломної практики в Межиріцькій середній сільськогосподарській школі Голованівського району Одеської області, де і працював з 1923 р. по 1928 р. на посадах вчителя хімії та ґрунтознавства, землеробства, сільськогосподарського машинознавства та механізації сільськогосподарського виробництва, а також завідував галуззю практичного рільництва. Саме тоді персональна відповідальність за підвищення продуктивності господарства цієї школи спонукала Василенка П. М. звернути увагу на гостру проблему механізації сільськогосподарського виробництва. Він переконує керівництво училища в необхідності придбати у власність трактор “Фордзон”, і першим у Голованівському районі здійснює механізацію сільського господарства школи на базі трактора та інших сільськогосподарських машин, пристосовуючи їх до механічної тяги. Наочна демонстрація переваг використання техніки та поява перших навчених механізаторів у районі, сприяли тому, що великі господарства району, зокрема “Цукротресту”, відтоді почали купувати та запроваджувати різні сільськогосподарські машини, використовуючи для них тракторну тягу.

Але, незважаючи на захоплення новою роботою, майбутнього вченого все ж таки дуже тягнуло до великих наукових та навчальних центрів і восени 1928 року Василенко П. М. покидає рідні місця і їде до Києва де вступає, а в липні 1929 року закінчує, Вищі педагогічні курси (Педвідділ) при Київському сільськогосподарському інституті. Перед цим він робить намагання відразу вступити в аспірантуру Харківського сільськогосподарського інституту, але чомусь отримує від цього, найстарішого сільськогосподарського навчального закладу України, відмову. При навчанні на педагогічних курсах у Києві навча-

льними планами передбачалось не тільки прослуховування лекцій, а й проведення самими слухачами курсів самостійних лекцій та лабораторно-практичних занять. Декілька лекцій та практичних занять з сільськогосподарського машинознавства, проведених Василенком П.М. на цих курсах, викликали захоплення слухачів і схвальні відгуки викладачів та спеціалістів. Після успішного складання всіх іспитів і проявивши здібності до проведення наукових досліджень, враховуючи високі наукові та педагогічні здібності, він, рішенням вченої ради Київського сільськогосподарського інституту, поряд із свідоцтвом про закінчення курсів, отримав рекомендацію-направлення на наукову роботу в галузі сільськогосподарського машинознавства.

Саме тоді майбутній академік остаточно вирішує займатись у подальшому науковою діяльністю і мріє про обов'язковий вступ до аспірантури. Але знайти місце для навчання в аспірантурі тоді було складно. Як відомо, учбові інститути механізації сільського господарства, науково-дослідні інститути та факультети механізації сільського господарства з цього напрямку аграрної науки, почали відкриватись в країні тільки у 1929-1930 роках. Але майбутній академік таке місце все ж таки знайшов. Відразу, в тому ж 1929 році Василенко П. М., успішно склавши вступні іспити, був зарахований аспірантом науково-дослідної кафедри сільськогосподарської механіки, яка існувала при Головному управлінні науки Наркомату освіти УРСР у Києві. Як відомо, ця науково-дослідна кафедра була заснована ще у 1925-1926 роках при Інституті технічної механіки Всеукраїнської академії наук (ВУАН – так називалась академія наук УРСР у 1921–1936 рр.). І хоча ця кафедра відносилась до “Главнауки” Наркомату освіти УРСР і була заснована Інститутом технічної механіки, але була одночасно прикріплена і до Київського сільськогосподарського інституту, який на той час ще знаходився в приміщеннях Київського політехнічного інституту.

Науково-дослідну кафедру сільськогосподарської механіки очолював відомий в Україні вчений, академік ВУАН (АН УРСР) з 1927 р. Симінський К. К. (з 1921 року він був директором Інституту технічної механіки АН), а її членами були видатні вчені: академік АН СРСР (1929 р.) і ВУАН (АН УРСР) з 1922 р. Крилов М. М.; майбутній академік АН УРСР та АН СРСР, Боголюбов М. М.; професори Серенсен С. В., Василенко А. О., (згодом академіки АН УРСР); професори: Крамаренко Л. П. (майбутній член-кореспондент АН УРСР), майбутні професори: Вовк П. Ф., Заморський В. В. та ін. Таким чином, вже на початку своєї наукової діяльності молодому аспіранту пощастило не тільки спілкуватися з видатними вченими того часу в галузі математики та механіки, але й брати участь у науково-методичних

семінарах, які постійно проводились в Інституті технічної механіки та на Кафедрі прикладної математики природничо-технічного відділу (згодом перетвореної, разом з іншими математичними кафедрами в Інститут математики) Всеукраїнської академії наук (ВУАН), оскільки зазначені вчені в галузі механіко-математичних наук працювали ще й в інститутах Академії наук і постійно запрошували аспірантів на свої семінари. Значний вплив на формування наукового мислення молодого вченого справили (за чисельними спогадами самого Василенка П. М.) лекції академіків АН УРСР Кравчука М. П. з курсу “Диференційні рівняння” та Симінського К. К. з “Опору матеріалів”, які він з захопленням прослухав і ретельно записав. І хоча багато із матеріалу лекцій було йому ще не зовсім зрозумілим, потяг до знань, до володіння сучасними фізико-математичними методами був настільки великим, що майбутній академік і в день, і в ночі не гаючи часу самостійно вивчав математику, фізику і механіку (безпосередньо по працях Ньютона, Лагранжа, Апеля, які саме у цей час були перекладені і видані російською мовою), і, згодом, як він сам розповідав своїм найближчим учням – робив це фактично все своє життя.

Цікавим є також той факт, що для підвищення рівня своїх знань в галузі математики і теоретичної механіки Василенко П. М. почав брати активну участь у математичному семінарі на кафедрі прикладної математики природничо-технічного відділу ВУАН, яка у 1934 році увійшла до складу створеного Інституту математики ВУАН. Ці семінари проводились під керівництвом відомого вченого, математика, академіка Української академії наук (УАН) з 1919 року Граве Д. О. (який, до речі, у 1924 році обраний член-кор. АН СРСР, у 1929 році почесним академіком АН СРСР, а у 1934 році був призначений директором Інституту математики ВУАН). Успішні виступи на наукових семінарах і постійне безпосереднє спілкування з видатними математиками України того часу Кравчуком М. П., Пфейффером Г. В., Можаром В. І. та ін. сприяли тому, що Петра Мефодійовича за пропозицією академіка Граве Д. О. обрали членом комісії прикладної математики природничо-технічного відділу ВУАН.

Але час навчання в аспірантурі для майбутнього академіка Василенка П. М. швидко минув і пройшов фактично у глибокому та інтенсивному вивченні фундаментальних основ математики і механіки та розв’язуванні деяких нових задач, які він готував співпрацюючи з видатними вченими, зокрема з відомим математиком, згодом професором Можаром В. І., який також у 1927–1930 рр. проходив аспірантську підготовку на науково-дослідній кафедрі ВУАН під керівництвом академіка АН УРСР з 1929 року Кравчука М. П.

В майбутньому на запитання своїх учнів про умови, за якими звичайна людина може стати справжнім вченим академік Василен-

ко П. М. завжди відповідав так. На його переконання для цього необхідно, крім палкого бажання цієї людини, мати ще обов'язкові чотири умови: природні здібності (талант людини), які закладаються батьками; гарне виховання в родині; можливість отримати ґрунтовну освіту, починаючи зі шкільної і закінчуючи вищою (придбання знань та ерудиції); і, нарешті, працездатність, яка повинна бути притаманна людині усе її життя.

Керівництво науково-дослідної кафедри сільськогосподарської механіки активно використовувало метод підготовки аспірантів через їх безпосередню участь у постійно діючих наукових семінарах. А тому, Василенко П. М. не тільки слухав, а й час від часу і сам виступав на таких семінарах з доповідями стосовно проблем сільськогосподарської механіки, дуже ретельно до них готуючись. Такий метод підготовки науковців раніше в нашій країні, як відомо, широко використовувався у всесвітньо відомих наукових школах академіків Капіци П. Л. і Ландау Л. Д. та давав ні з чим незрівняні результати, оскільки в їх надрах формувались майбутні академіки і професори. Ця обставина спонукала у подальшому Петра Мефодійовича самому організувати подібні наукові семінари не тільки в Україні, а й практично в усіх республіках Радянського Союзу.

В 1932 році побачила світ перша наукова стаття Василенка П. М.: “Сопротивление почв сжатию, как один из факторов, определяющих работу сельскохозяйственных орудий”, надрукована в періодичному науковому журналі “Почвоведение”, №6.

По закінченні аспірантури навесні 1932 року Комісаріат сільськогосподарства України розподіляє випускників на роботу і призначає Василенка П. М. завідуючим кафедрою механізації сільськогосподарства Житомирського сільськогосподарського інституту. Прибувши з Києва в Житомир Василенко П. М. почав працювати в інституті, але не отримавши житла, через п'ять місяців, був змушений повернутись до Києва. Отримавши офіційний дозвіл на повернення до Києва він звернувся до керівництва і, отримавши згоду, почав працювати у Київському Інженерно-економічному інституті на посаді доцента. В цих двох інститутах Василенко П. М. на початку своєї викладацької діяльності, успішно читав студентам курси “Сільськогосподарські машини” та “Технічна механіка”, ретельно готуючи з цих дисциплін власні конспекти лекцій. Саме тоді він у змісті власних лекцій почав вкладати ті нові наукові знання, які він отримав навчаючись в аспірантурі. А саме й це сприяло тому, що його ім'я стало все більш відомим, спочатку серед широкого кола студентів, згодом й науковців.

Вже у Києві, працюючи в Інженерно-економічному інституті він починає за сумісництвом викладати в відкритому Київському інститу-

ті механізації та електрифікації сільського господарства, а восени 1935 року цей інститут вже офіційно запрошує Василенка П. М. на постійне місце роботи завідувати кафедрою сільськогосподарських машин. Згодом інститут увійшов на правах факультету до складу Київського сільськогосподарського інституту, який був розташований в Голосієво, фактично околиці Києва.

В травні 1937 року Василенку П. М. рішенням Вищої атестаційної комісії СРСР та Всесоюзним комітетом у справах вищої школи при РНК СРСР було присуджено науковий ступінь кандидата технічних наук без захисту дисертації. Але, на той час він мав вже більше ніж 10 друкованих праць, що побачили світ в журналах Інституту математики ВУАН в Києві, “Почвоведение” і “Сельскохозяйственная машина” у Москві. Одна з його наукових статей була надрукована іноземною мовою. Ним була підготовлена до друку фундаментальна на той час праця “Основні елементи теорії, розрахунки та проектування сільськогосподарських машин. Плуги.”, яка мала майже 100 сторінок друкованого тексту. І тільки складні, на той час, умови видання у друкарні відповідним накладом заперечили тому, що ця праця майбутнього академіка “побачила світ” у широкому колі науковців країни.

І, нарешті, прийшло цілком заслужене визнання наукових заслуг Петра Мефодійовича Василенка, оскільки 22 лютого 1939 року на загальних зборах Академії наук УРСР його обирають член-кореспондентом АН УРСР по Відділу “Технічних наук”. До речі, серед обраних тоді член-кореспондентів АН УРСР були у подальшому все-світньовідомі вчені, академіки, які збагатили радянську і світову науку видатними науковими досягненнями – Блохінцев Д.І., Боголюбов М.М., Синельников К.Д., Сухомел Г.Й. та ін. Представляв до обрання членкорів тоді голова експертної комісії з технічних наук академік АН УРСР Патон Є.О. Як писав, у подальшому, у своїх спогадах видатний учень Петра Мефодійовича, академік УААН Погорілий Л. В. [1] “сміливий розбіг був закінчений, – почався зліт і досягнення заздрісних висот у своїй праці та творчості”.

У 1940 році вченого призначають заступником декана факультету механізації сільського господарства Київського сільськогосподарського інституту. Він наполегливо веде в інституті навчальний курс з теорії сільськогосподарських машин і починає готувати власну наукову школу. Перед початком війни він вже має двох захищених учнів – Бублік С. П. та Гончаренко П. Т.

З початком Великої Вітчизняної Війни Василенко П. М. як член-кореспондент АН УРСР мав офіційний дозвіл бути евакуйованим з Києва, що він і зробив розмістивши свою сім'ю в товарному вагоні останнього ешелону з майном Академії наук України, який вирушав

на Схід. Але на перегоні між станціями Крути – Плиски Чернігівської області ешелон, в якому він їхав, був розбомблений німецькою авіацією. Внаслідок бомбардування деякі члени сім'ї Петра Мефодійовича були поранені та контужені. Оскільки Конотопський район вже було оточено німцями, Василенко П. М. мимоволі опинився на окупованій фашистами території в селі Сиволож Комарівського району Чернігівської області (біля 30 км на схід від Ніжина). Заховавши свої документи, Петро Мефодійович змушений був працювати простим робітником в господарстві, що до війни належало колгоспу “Червоний лан”, одержуючи за це мізерну платню. Для того, щоб не вмерти з голоду його родина мусила вирощувати овочі на невеликій присадибній ділянці, яку їм виділили у селі.

Велика Вітчизняна війна залишила “страшний слід” в родині Василенків: у боях загинули два рідні брати Петра Мефодійовича – солдат Спиридон Мефодійович та офіцер Тимофій Мефодійович, поранення та контузію отримала рідна сестра.

Після звільнення від загарбників в жовтні 1943 року села Сиволож вчений викладав в середній школі села, а в січні 1944 року був призначений на посаду завідуючого кафедрою фізики Ніжинського педагогічного інституту ім. Гоголя. В квітні 1944 року Василенко П. М. повертається до Києва і починає виконувати обов'язки завідуючого кафедрою сільськогосподарських машин факультету механізації сільського господарства Київського сільськогосподарського інституту. Повернувшись до улюбленої справи вчений приймає активну участь у відновленні роботи факультету, готує нові курси лекцій, ретельно займається науково-дослідною роботою, публікує результати нових розробок та працює над докторською дисертацією. В 1948 році на Спеціалізованій вченій раді Московського інституту механізації та електрифікації сільського господарства ім. Молотова Василенко П. М. успішно захистив дисертаційну роботу на здобуття наукового ступеня доктора технічних наук на тему: “Основи теорії руху матеріальних частинок по фрикційним поверхням сільськогосподарських машин”. А 14 січня 1949 року ВАК СРСР видав йому диплом доктора технічних наук. 19 травня 1949 року Міністерство вищої освіти СРСР та ВАК СРСР видали Василенку П. М. атестат професора по кафедрі “Сільськогосподарські машини”.

Але ще у 1947 і у наступуючі роки вчений плідно співпрацював з Українським науково-дослідним інститутом механізації та електрифікації сільського господарства, який був заснований у 1930 році і спочатку розташовувався у м. Харкові, але після повернення з евакуації був переведений до м. Києва. Широке коло вирішених наукових проблем, починаючи з дослідження сівалок та культиваторів і закінчуючи дуже актуальними тоді питаннями по створенню буряко-

збирального комбайна, це далеко не повний перелік тематики наукових звітів УНДІМа, де керівником і виконавцем був Петро Мефодійович Василенко.

Ще раніше, наприкінці 1944 року, член-кореспондента АН УРСР Василенка П.М. призначають завідувачим відділом сільськогосподарських машин в новоствореній науково-дослідній лабораторії машинобудування та проблем сільськогосподарської механіки при Відділі технічних наук АН УРСР, яка у 1950 році була реорганізована в Інститут машинознавства і сільськогосподарської механіки АН УРСР. На цій посаді (з виконанням обов'язків завідувача кафедри сільськогосподарських машин КСГІ за сумісництвом) вчений плідно працював до кінця 1956 року. Директором вказаної лабораторії інституту був, згаданий вже, однофамілець Петра Мефодійовича – Василенко Андрій Овер'янович (1891-1963), академік АН УРСР.

А 25 червня 1956 року на Загальних зборах Василенко П.М. був обраний дійсним членом (академіком) Всесоюзної академії сільськогосподарських наук ім. Леніна (ВАСГНІЛ), по Відділенню “Механізація і електрифікація сільського господарства”.

Але 18 грудня 1956 року Урядом України (Постанова ЦК КП(б)У і РМ УРСР) була відтворена Українська академія сільськогосподарських наук (УАСГН) і академік ВАСГНІЛ Василенко П. М. став фактично її академіком-фундатором, був обраний дійсним членом (академіком) цієї академії за спеціальністю механізація сільського господарства, а згодом був призначений академіком-секретарем Відділення механізації і електрифікації. На останній посаді та посаді завідувача кафедри сільськогосподарських машин в учбовій частині УС-ГА за сумісництвом, Василенко П. М. працював до реорганізації цієї академії у Південне відділення ВАСГНІЛ у 1962 році. А 28 грудня 1991 року, тобто через 35 років, він знову був обраний академіком Української академії аграрних наук, тепер Національна академія аграрних наук України, яка була утворена 25 грудня 1990 року.

В 1962 році Василенко П. М. залишає майже усі посади, окрім – професора-консультанта кафедри сільськогосподарських машин Української ордену Трудового Червоного Прапора сільськогосподарської академії (тепер Національний університет біоресурсів і природокористування України), і плідно працює на цій кафедрі до кінця свого життя.

Звільнення від адміністративних обов'язків, після офіційного виходу на пенсію, вивільнило могутній творчий потенціал Василенка П. М. і дало йому можливість зосередитися фактично тільки на науковій діяльності. Про це свідчить кількість опублікованих наукових праць (більше 200), підручників та фундаментальних монографій (12), остання з яких “Введение в земледельческую механику” вийш-

ла з друку у 1996 році, тобто, коли вченому виповнилось вже 96 років. Фундаментальну монографію Василенка П. М. “Автоматизация процессов сельскохозяйственного производства” занесено до книг міжнародного фонду ООН, по якій визначається рівень автоматизації сільськогосподарського виробництва в усіх країнах світу і рекомендується фахівцям для детального вивчення. Є всі підстави стверджувати, що фундаментальні праці Василенка П. М. відіграли значну роль при створенні та розвитку сучасної сільськогосподарської та іншої техніки в усьому світі. Вони надруковані у Франції, Великобританії, США, Китаї, Словаччині, Румунії, Болгарії та інших країнах і широко використовуються не тільки у сільськогосподарському машинобудуванні. Так, при проектуванні спеціалістами NASA (США) автоматичного апарату “Ровер (LRV)” (типу радянського “Місяцехода”) для пересування по поверхні природного супутника Землі – Місяця, було застосовано (і на це є офіційні посилання) працю вченого “К теории качения колеса со следом”, яка була ним надрукована у 1950 році в Москві в журналі “Сельскохозяйственная машина”. І феноменальне наукове опрацювання Василенка П.М. було практично втілене в життя у 1971 році при автоматичному пересуванні по поверхні Місяця, коли американські астронавти Дейвід Скотт (Skott) і Джеймс Ірвін (Irwin) успішно застосували такий апарат “Ровер-1”, колісний хід якого спроектовано із використанням теоретичної праці нашого видатного співвітчизника – Петра Мефодійовича Василенка. Крім цього, ще двічі у 1971-1972 роках науковий тріумф Петра Мефодійовича наче його яскравий погляд у майбутнє, був втілений у життя американцями і підтверджений посадками на Місяць і з успішним використанням автоматичних апаратів пересування “Ровер” (4-х колісний хід, 2 місця для астронавтів, максимальна швидкість пересування 15 км/год, максимальна вага – 725 кг, дальність пересування – 35,7 км). Аналітичні методи дослідження складних механічних систем, вперше розроблені академіком і досі широко використовують в науково-дослідних установах багатьох країн світу та в СКБ заводів сільськогосподарського машинобудування та фірмах, що виробляють сільськогосподарську техніку.

Якщо ретельно проаналізувати широкий спектр наукових розробок академіка Василенка П. М., то за своїм змістом вони належать до трьох основних напрямів:

- класичні основи землеробської механіки, як однієї з галузей прикладної механіки;

- фундаментальні теоретичні механіко-математичні дослідження, спрямовані на розробку нових методів рішення задач аналізу і синтезу параметрів сільськогосподарських машин та машинних агрегатів, які досліджуються і проектуються;

– прикладні технічні розробки конструктивних елементів для створення принципово нових та модернізації існуючих зразків сільськогосподарських машин.

Перший з напрямів торкається застосування загальних фундаментальних принципів аналітичної механіки для розробки механіко-математичних методів рішення задач сільськогосподарського середовища, руху матеріальної точки і матеріальної частинки, системи матеріальних точок та твердого тіла.

Розвиток сучасних сільськогосподарських машин, як більш складних та багатомірних систем у порівнянні з простими сільськогосподарськими знаряддями та машинами, потребує більш фундаментальних механіко-математичних методів, зокрема, аналітичної механіки, що базуються на диференційних рівняннях динаміки Лагранжа, Гамільтона-Остроградського, Апеля, Чаплигіна, тощо. Методику складання та рішення таких складних систем диференціальних рівнянь для розрахунку параметрів сільськогосподарської техніки (машин і машинних агрегатів), яка проектується, фактично першим у світі почав розробляти саме академік Василенко П. М. Вчений науково обґрунтував та математично довів, що методи аналізу і синтезу, які широко застосовувались раніше, на підставі праць академіка Горячкіна В. П., та його учнів, для дослідження та проектування маломірних механічних систем і не складних сільськогосподарських машин, вже не достатні, якщо системи являються багатомірними та їх конфігурації відносяться не тільки до залежних, а й до незалежних координат. Для коректного вирішення задач з такими параметрами необхідно складати і розраховувати рівняння в'язів з застосуванням більш складних рівнянь Лагранжа II-го роду з неозначеними множниками, і надалі використовувати всі необхідні процедури для їх рішення.

Третій, прикладний, напрямок розробок вченого здійснювався через тісне співробітництво з СКБ та ГСКБ заводів сільськогосподарського машинобудування, що й давало можливість втілити вищезгадані теоретичні методи в проектування нових сільськогосподарських машин та їх робочих органів. Крім того, вченим безпосередньо здійснене дослідження, проектування та конструювання (і це впливає з його наукових праць та винаходів) багатьох ґрунтообробних, посівних, зернозбиральних та бурякозбиральних машин.

За вагомий науковий внесок у розвиток землеробської механіки, рішенням Президії ВАСГНІЛ, Василенку П. М. 7 грудня 1977 року була присуджена Золота медаль імені Горячкіна В. П. – найвища нагорода цієї академії в галузі механізації і електрифікації сільського господарства (йому було присуджено золоту медаль №3). До речі висунення кандидатури академіка Василенка П. М. на одержання ці-

єї медалі було здійснене Вченою радою Українського науково-дослідного інституту механізації та електрифікації сільського господарства, а не керівним органом сільськогосподарської академії, де він працював усе життя [2]. Слід зазначити, що після нагородження академіка Василенка П. М. протягом наступних років лише невелика кількість вітчизняних вчених були відзначені цією престижною нагородою. Серед нагороджених такою медаллю був і всесвітньо відомий вчений, Герой Соціалістичної Праці, академік АН СРСР Артоболевський І. І. Про щирість відносин, навіть дружбу з академіком Артоболевським І. І. свідчить той факт, що Петро Мефодійович мав з ним декілька статей, в тому числі і в головній газеті Радянського Союзу “Правда” [5]. В 1964 році академік Артоболевський І. І. дав у всесоюзному журналі схвальну рецензію на працю “Автоматизация процессов сельскохозяйственного производства”, назвавши її цінною монографією. Низка його фундаментальних праці, без перебільшення, можна віднести до світової наукової скарбниці [3, 4, 6, 7].

Сьогодні є всі підстави стверджувати про видатну наукову школу, створену академіком Василенком П. М. Під його безпосереднім керівництвом захищено близько 40 кандидатських та 4 докторських дисертаційних робіт. Декілька його безпосередніх учнів стали докторами наук вже після його смерті. Також безліч докторів та кандидатів технічних наук, з усього колишнього Радянського Союзу, консультувались у вченого готуючи власні дисертації. Багато учнів академіка Василенка П. М. вже самі досягли значних наукових успіхів – працюють в дослідних лабораторіях та конструкторських бюро, очолюють кафедри, факультети і провідні науково-дослідні інститути країни, обрані член-кореспондентами та дійсними членами академій наук. Протягом багатьох років вчений був членом редколегій декількох наукових журналів та членом спеціалізованих вчених рад з захисту докторських дисертаційних робіт. Він постійно консультував співробітників наукових закладів, вузів та конструкторських бюро з питань методики проведення сучасних наукових досліджень та розробки нової сільськогосподарської техніки. Його наукові семінари з проблем землеробської механіки слухали в учбових та наукових закладах майже в усіх республіках колишнього Радянського Союзу.

А яким же був Петро Мефодійович Василенко у повсякденному житті? Якщо казати дуже коротко, то це була дуже скромна, але й дуже гідна людина. А ще він був досить вимогливим і принциповим, але й дуже справедливим. Якщо справа стосувалася науки, то його принциповість була особливо помітною. Він часто казав своїм учням: “Для того, щоб пізнати людину як вченого, треба подивитися його наукові (конструкторські) роботи, подивитися що він може, на що здатний”. Коли мова йшла про приймання когось до аспірантури, або

щодо призначення на ту чи іншу посаду він завжди питав: “А що він за людина? Який в нього характер?” Той хто потрапляв до його школи назавжди опинявся в полі його зору, залишався в центрі його уваги. Скромні побутові умови Петра Мефодійовича (ані розкоші, ані машини, ані дачі або маєтку у нього ніколи не було) і майже аскетичне його життя яскраво свідчать про риси справжнього видатного вченого, що присвятив все своє життя служінню науки.

Сімейне життя для Петра Мефодійовича склалося дуже вдало. Він більше ніж 60 років прожив у злагоді зі своєю дружиною Раїсою Миколаївною, з якою познайомився ще у Первомайську Миколаївської області. Дівоче прізвище Раїси Миколаївни – Цвітенко. Разом вони виховали трьох дітей: сина і двох дочок. Син Петра Мефодійовича – Володимир Петрович (1929 р.н.) у свій час успішно закінчив механіко-математичний факультет Київського державного університету та аспірантуру Інституту математики АН УРСР. Він кандидат технічних наук, учень всесвітньовідомого вченого – академіка АН УРСР та АН СРСР, Героя Соціалістичної Праці Ішлінського О.Ю. Старша з дочок, Галина Петрівна (1938 р.н.) закінчила агрономічний факультет Української сільськогосподарської академії. Молодша донька – Наталя Петрівна (1941 р.н.) закінчила філософський факультет Московського державного університету.

Сам учений джерелом свого творчого довголіття вважав споріднену працю та здоровий спосіб життя. Петро Мефодійович часто наголошував: “Відмова від паління та стримане вживання спиртного зберегли мені як мінімум 20 років життя і таким чином мій справжній біологічний вік не 98, а лише 75 років!” Вчений захоплювався рибалкою, активно цікавився суспільним та науковим життям в Україні та у світі. Близькі люди знали, що дійсна причина довголіття вченого полягала у гармонійних рисах характеру цієї людини, яка була все життя досить скромною, працьовитою та толерантною.

Петро Мефодійович мав, протягом усього життя, дуже добру пам'ять і був надзвичайно цікавим та уважним співрозмовником. Він міг годинами розмірковувати над нюансами філософських поглядів Толстого, Достоевського або Ніцше, твори яких, за його словами, він досконально і з зацікавленням перечитав ще в юнацькі роки, під час навчання в Ольгинсько-Скаржинському сільськогосподарському училищі.

Протягом усього життя він ретельно збирав книги і в нього була чудова власна наукова бібліотека, яка нараховувала більш ніж 600 примірників. Безліч книжок було з художньої літератури. Багато років ретельно відбиралися і купувалися книжки українських письменників, особливою увагою користувалися книжки з історії України і світу. Він і своїх найближчих учнів постійно спонукав (заставляв) до

придбання різноманітних спеціальних та художніх книжок, чудово орієнтуючись в науковому та літературному світі. При цьому, його вимоги до придбання і ретельного вивчення учнями книжок були настільки дивними (на перший погляд), настільки точними. Так, він казав: “Треба якомога швидше відшукати і негайно купити книгу Лойцянького і Лур’є “Теоретична механіка”, видану саме у 1932 році. Видання цієї книги у 1934 році і у подальші роки не потрібні. Диференціальні рівняння треба вивчати по книзі Гренвіля і Лузіна, що видана у 1920 році, а не у якому іншому – треба купити в букіністичному магазині і використовувати саме її”. І всі ці тонкощі являлися правдою. Він щедро передавав учням свій досвід та знання.

Широке коло інтересів та невтомний потяг до знань допомагали вченому протягом усього життя не впасти у відчай і досить плідно працювати навіть у найтяжчі періоди нашої бурхливої історії. У двадцять першому та тридцять третьому роках тяжко терпіти від голоду, а в тридцять сьомому він міг за чиїмось наклепом бути оголошеним “ворогом народу” і знищеним, а тому він тоді тривалий час постійно чекав свого арешту. Але від цього врятувало Василенка П. М. те, що він був позапартійним, відмовлявся сам “свідчити” проти інших (хоча спонукання до цього були) та віддано служив науці. Стійко перенести жах внутрішніх репресій та пережити наступні окупаційні важкі часи і не втратити величезний потяг до життя і науки могла тільки дуже мужня, цілеспрямована та чесна людина. Знання, помножені на мудрість та життєвий оптимізм, допомагали Петру Мефодійовичу зберегти честь та гідність людини і вченого не тільки в важкі часи нашої історії, а й протягом усього мирного життя, в якому вистачало місця і на звинувачення, і на цькування і на чвари. Але все своє життя Петро Мефодійович був і залишився прикладом справжньої гідності і порядності як для членів своєї родини, так і для багатьох колег, учнів та наукових послідовників.

Багаторічна праця видатного вченого, протягом життя, була відзначена невеликою кількістю урядових нагород, серед яких орден “Знак Пошани” (1948 р.), Почесна Грамота Президії Верховної Ради УРСР (1980 р.), медалі: “Винахідник СРСР”, “Ветеран Праці”, 2 бронзові медалі ВДНГ СРСР, “В пам’ять 1500-річчя Києва”, “50 років Перемоги у Великій Вітчизняній війні” та “50 років визволення України”. В 1995 році Указом Президента України вченого було нагороджено “Почесною Відзнакою Президента України” з врученням медалі. Майже наприкінці життя, у 1997 році, вченого було відзначено Подякою голови Київської міської державної адміністрації – “За вагомий особистий внесок у створення духовних і матеріальних цінностей та досягнення високої майстерності у професійній діяльності”. Наприкінці XX століття Американський Біографічний Інститут (ABI) підготу-

вав книгу “700 біографій найвидатніших людей планети цього століття”, чиї персональні наукові розробки, гуманітарні ідеї або політична діяльність значно вплинули на розвиток світової цивілізації. У цій книзі ім'я академіка Василенка Петра Мефодійовича стоїть поряд з іменами багатьох видатних вчених. Як одного з небагатьох “alive legends” (живих легенд), напередодні нового століття вченого за рішенням АВІ вшановували персональною Золотою медаллю Пошани 2-го тисячоліття.

Довгий життєвий та творчий шлях академіка Василенка Петра Мефодійовича є прикладом відданого служіння науці.

Помер Петро Мефодійович світлого весняного дня 21 квітня 1999 року від хвороби шлунка. Напередодні він передав кафедрі сільськогосподарських машин Національного аграрного університету (тепер НУБіП України), на якій працював майже все життя, власну наукову бібліотеку (більш ніж 500 примірників), рукописи своїх робіт та деякі особисті речі, які зараз зберігаються у музеї факультету механізації сільського господарства. Похований він поруч із своєю дружиною Раїсою Миколаївною (яку пережив майже на 6 років) на кладовищі у с. Новосілки (околиця Києва).

Останніми його думками, які він висловив своїм найближчим учням були: “Я прожив дуже складне, але гарне життя, я радий що в мене є багато учнів, які плідно продовжують мою справу, є в мене непогані наукові розробки”.

З нагоди сторіччя з дня народження видатного вченого у 2000 році було запропоновано щорічне проведення міжнародних наукових конференцій з актуальних проблем землеробської механіки, присвячених його пам'яті і які регулярно проводяться в день його народження. Було домовлено, що такі чергові конференції проводитимуться в різних містах України, де розташовані аграрні вузи і є факультети механізації сільського господарства, ювілейні ж дати з нагоди його народження й відповідно конференції проводяться в Києві.

В подальшому на пошану академіка було видано низку книг про його життя та наукову діяльність, захищено дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. Кафедра сільськогосподарських машин в Національному університеті біоресурсів і природокористування України, яку він очолював багато років, тепер носить його ім'я. На учбовому корпусі №7 НУБіП України, в якому розташована кафедра сільськогосподарських машин, де вчений працював фактично все життя встановлена меморіальна дошка. Згодом, вшановуючи пам'ять видатного вченого в галузі землеробської механіки, його ім'ям був названий Харківський національний технічний університет сільського господарства.

Справа видатного вченого, академіка продовжується у численних наукових працях його учнів та послідовників. Учні Василенка П.М. створили вже власні наукові школи, які плідно працюють в незалежній Україні, дбаючи про подальший розвиток науки з землеробської механіки та інженерно-технічного забезпечення галузі сільськогосподарського виробництва країни.

Наприкінці слід підкреслити, що на наш погляд, багаторічне життя, плідна творча праця й численні наукові здобутки цієї видатної людини України, незважаючи на всі труднощі та негаразди ХХ століття завжди здійснювались ним завдяки трьом мудрим життєвим принципам: почуттям людської гідності, внутрішній незалежності та особистої значущості. Пам'ять, яку залишив по собі академік Василенко П.М., слугує для всіх, хто мав щастя близько його знати, невичерпним джерелом творчості і натхнення, відданості справі науки. А для майбутніх поколінь, яким ще доведеться продовжувати справу, яку він заснував, життя і діяльність академіка П.М. Василенка завжди слугуватиме прикладом беззавітної відданості і служіння науки.

Список літератури

1. *Василенко Петро Мефодійович: Біобібліогр. показник наук. праць за 1933-1999 роки* / УААН, ЦНСГБ, Нац. аграр. ун-т; Упоряд.: *Т. Ф. Дерлеменко, Л. Д. Полякова, Д. В. Устиновський, З. І. Варга, В. М. Булгаков, Д. Г. Войтюк*; Наук. ред. *Г. Г. Хурманець*. – К., Аграрна наука, 2000. – 140. с.; порт. – (Біобібліогр. серія “Академіки Української академії аграрних наук” / УААН, ЦНСГБ, НАУ).
2. *Академік Василенко П. М. – яскравий погляд у майбутнє* / За ред. *Булгакова В. М.* та *Калетніка Г. М.* – К., Хай-Тек Прес, 2012. – 680 с.
3. *Василенко П. М. Культиваторы: (Конструкция, теория и расчёт)* / *П. М. Василенко, П. Т. Бабий*. – К.: Изд-во УАСХН, 1961. – 239 с.
4. *Василенко П. М. Автоматизация процессов сельскохозяйственного производства* / *П. М. Василенко, И. И. Василенко*. – М.: Колос, 1964. – 384 с.
5. *Василенко П. М. Земледельческая механика* / *П. М. Василенко, И. И. Артоболевский, А. А. Дубровский* // Правда. – 1968. – 19 апр.
6. *Развитие механизации и электрификации сельского хозяйства Украинской ССР* / *Н. П. Барабан, Н. И. Бублик, П. М. Василенко, И. А. Коваль, И. И. Мартыненко, И. П. Масло, А. А. Омельченко, Л. В. Погорелый* и др.; АН УССР. Ин-т истории, Укр. науч.-исслед. ин-т механизации и электрификации сел. хоз-ва, Всесоюз. науч.-исслед. конструкт.-технол. ин-т по машинам для комплекс. механизации и автоматизации животновод. ферм, Науч.-произв. об-ние, Укр. с.-х. акад. – К.: Наук. думка, 1988. – 472 с.
7. *Василенко П.М. Теория движения частицы по шероховатым поверхностям сельскохозяйственных машин* / *П. М. Василенко*. – К.: УАСХН, 1960. – 283 с.
8. www.nubip.edu.ua/node/16674.
9. www.library.kiwix.org/wikipedia_uk_all/A/Василенко_Петро_Мефодійович.html.
10. www.uk.wikipedia.org/wiki/Василенко_Петро_Мефодійович.
11. www.disszakaz.com/catalog_ukr/deyatelmznostmz_akad...ine_avtoreferat.html.
12. www.br.com.ua/referats/dysertacii_ta_autoreferaty/38235-6.html.

13. www.rusnauka.com/36_PVMN_2013/Istoria/3_152894.doc.htm.
14. www.librar.org.ua/sections_load.php?s=agriculture&id=730&start=4.
15. www.library.kiwix.org/wikipedia_uk_all/A/Василенко_Петро_Мефодійович.html.
16. www.nubip.edu.ua/en/node/2897.
17. www.referatus.com.ua/download/135/44626/akademik-pmvas...kovoyi-shkoli-ze.doc.
18. www.books.khntusg.com.ua/?q=node/305/.
19. www.proftekhosvita.org.ua/static/files/vebzh-lchervvip212010.doc.

Приведены основные этапы жизни, педагогической и научной деятельности Василенко П. М. – академика Украинской академии аграрных наук, выдающегося ученого в области земледельческой механики. Академик Василенко П. М. известный далеко за пределами нашей страны фундаментальными исследованиями по вопросам теории и методов расчета почвообрабатывающих, посевных, зерноуборочных и свеклоуборочных машин и в области динамики и устойчивости движения сельскохозяйственных машин. За выдающиеся научные достижения в развитие теории и практики земледельческой механики, за создание научной школы Василенко П. М. награжден государственными наградами и высшей наградой в области сельскохозяйственной механики – Золотой медалью им. Горякина В. П.

Академик, ученный, учитель, земледельческая механика.

The main stages of life, teaching and research activities Petro M. Vasilenko – Academician of the Ukrainian Academy of Agricultural Sciences, an outstanding scientist in field of agricultural mechanics. Academician Petro M. Vasilenko known far beyond our country's fundamental research on the theory and methods of calculation of tillage, sowing, grain and beet machines and in di-dynamics and stability of the motion of agricultural machinery. For outstanding scientific achievements in the development of the theory and practice of agricultural mechanics, for the creation of scientific school Petro M. Vasilenko awarded state awards and highest award in field of agricultural mechanics – Gold Medal of Vasyl P. Goryachkin.

Academician, scientists, teachers, agricultural mechanics.